

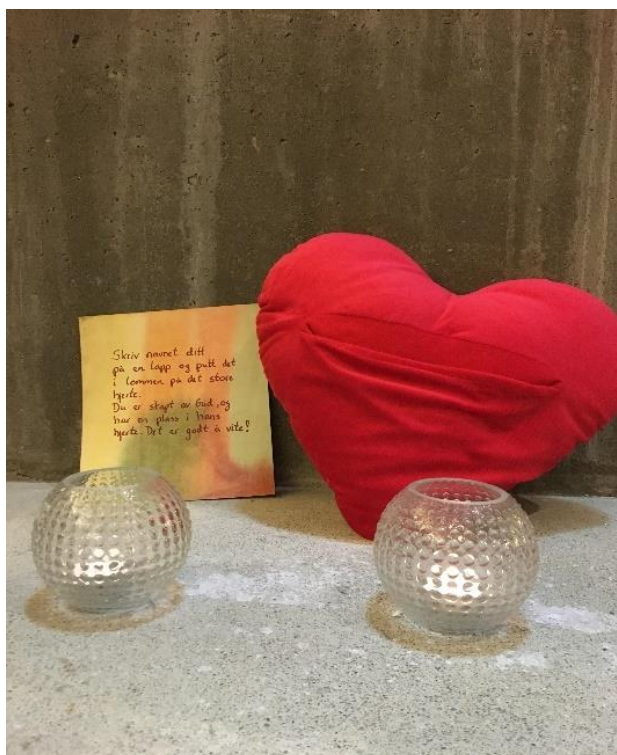
Bli i min kjærlighet

En studie av forståelsen av sårbarhet i konfirmasjonsprekener

Kristin Trætteberg

Veileder

Førstelektor Tron Fagermoen

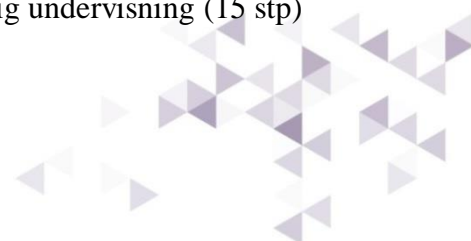

MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn

AVH 5045: Masteroppgave i erfaringsbasert master i kirkelig undervisning (15 stp)

Vår 2023

Antall ord: 10773

Forord

Tre interessante og lærerike år er over. Jeg vil takke:

- MF for inspirerende faginnhold og samlinger
- Tron for konstruktiv og god veiledning
- Sigrid og Gunn for spennende kollokvier og den beste støtten underveis
- Alle guttene mine hjemme

Jeg gleder meg til veien videre.

Sammendrag

Tema for denne avhandlingen er forståelser av sårbarhet slik de kommer til uttrykk i forkynnelse for konfirmanter.

Problemstillingen jeg vil søke å besvare har jeg formulert slik: Hvilke forståelser av sårbarhet kommer til uttrykk i et utvalg konfirmasjonsprekener, og hvordan kan prekenenes tematisering av sårbarhet bidra som ressurser til livsmestring? Den første delen av problemstillingen blir besvart i analysedelen av avhandlingen, den andre delen blir behandlet i drøftingsdelen. Metoden som blir tatt i bruk er prekenanalyse med vekt på tematisk innholdsanalyse. Her har jeg analysert tre prekener holdt i konfirmasjonsgudstjenester.

Hovedteorien er hentet fra artikkelen «Vulnerability in the area of strength» (*Studia Theologica* 2022) skrevet av Kristin Graff-Kallevåg og Sturla J. Stålsett. Her har jeg hentet ut tre ulike sårbarhetsdefinisjoner. Leif Gunnar Engedals sårbarhetsteori blir brukt som supplerende teori. I drøftingsdelen er teorien hentet fra artiklene «Livsmestring i kirke og skole – å kunne møte livet i gode og onde dager» (*Prismet* 2019) av Kari Jordheim og «Å gi de unge noe å leve på?» (Ikoforlaget 2015) av Marianne Rodriguez Nygaard.

Gjennom analysen fant jeg at sårbarhet i alle tre prekener blir forstått som et fellesmenneskelig eksistensielt grunnvilkår. Videre er forståelsen av sårbarhet som en mulig positiv ressurs det synet på sårbarhet som dominerer. Her blir sårbarhet noe som skal omfavnes og fremelskes, fordi det å vise seg sårbar handler om å svare på Guds tiltale ved å leve ekte og la andre mennesker få være den de er. Gud blir en medvandrer og en medlidende Gud. Gud som redningsmann kommer ikke så tydelig frem.

I drøftingen viser jeg at forståelsen av sårbarhet som en mulig positiv ressurs har mest å bidra med med tanke på livsmestring. Når sårbarhet skal tematiseres må det oppleves som relevant for ungdommenes liv. Jeg argumenterer for at om ungdom skal våge å vise sine sårbarheter, er det nødvendig at de møter en barmhjertighetsorientert gudsrelasjon. På denne måten blir gudsrelasjonen en ressurs for livsmestring. Til slutt understrekes betydningen av et inkluderende fellesskap. Her etterlyser jeg at konfirmantene får en innbydelse til videre deltakelse i kirken etter konfirmasjonsdagen.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Problemstilling.....	2
1.2	Materiale.....	3
1.3	Metode.....	4
1.4	Teori.....	5
1.5	Disposisjon.....	5
2	Teorikapittel.....	6
2.1	Sårbarhet.....	6
2.2	Livsmestring.....	9
3	Analyse.....	10
3.1	Preken nummer en: På lag med Jesus.....	10
3.2	Preken nummer to: Bli i min kjærlyghet.....	13
3.3	Preken nummer tre: En tro hvor jeg bæres.....	15
3.4	Oppsummering.....	18
4	Drøfting.....	20
4.1	Konkretisering av sårbarhet.....	20
4.2	Gudsrelasjonen sett i lys av sårbarhetsforståelsene.....	21
4.3	Fellesskap som ressurs for livsmestring.....	22
5	Avslutning.....	24
6	Litteratur.....	26
7	Vedlegg.....	27
7.1	Vedlegg 1. Preken 1.....	27
7.2	Vedlegg 2. Preken 2.....	30
7.3	Vedlegg 3. Preken 3.....	31

1 Innledning

Jeg jobber i en menighet med et stort og aktivt ungdomsarbeid. I forbindelse med en ungdomsgudstjeneste utfordret vi en av våre ungdomsledere til å holde preken. Han tok utgangspunkt i fortellingen om blinde Bartimeus som møter Jesus. Ungdomslederen fokuserte på at Bartimeus blir sett av Jesus som den han er, og får hjelp slik at han bedre kan mestre livet sitt. Videre dro han en parallell til eget liv, og takket for at han hadde fått mulighet til å bli del av et ungdomsarbeid der han kunne komme med hele seg og bli tatt imot.

Bartimeus var sårbar fordi han var blind og del av en utstøtt gruppe. Ungdommene vi møter i kirken kan være sårbare fordi de har ulike sosiale, psykiske eller fysiske utfordringer. Samtidig kan puberteten og ungdomstiden oppleves som en spesielt sårbar tid i livet, fordi det er en tid med stor utvikling, mange utfordringer og nye tanker. Vi kan også se på det slik at vi alle er utsatt for sårbarhet i kraft av det å være menneske i relasjon til andre mennesker. Ungdomslederen vår konkluderte med at han i kirken hadde møtt en forkynnelse som tok hans sårbarhet på alvor.

Dette motiverte meg da jeg skulle skrive denne oppgaven. Tema for oppgaven er forkynnelse i konfirmasjonsgudstjenester i Den norske kirke, og forståelsen av sårbarhet i denne sammenheng. Jeg synes det er interessant å se på hva som formidles fra kirken sin side på selve konfirmasjonsdagen. Under konfirmasjonsgudstjenesten består menigheten av konfirmanden og deres familier. I motsetning til en tilfeldig søndag, er dette en klar målgruppe som vi kan vite en del om. Her ligger det en mulighet til å møte konfirmandene der de er, med en forkynnelse som er relevant for deres liv. Dette handler også om hvordan sårbarhet blir tematisert. Fremdeles er det slik at oppslutningen rundt konfirmasjon er stor. Her ligger det en stor mulighet for oss som kirke. Hvordan vi utnytter konfirmasjonstiden og hva som blir kommunisert til konfirmandene i denne tiden er vesentlig.

I plan for trosopplæring for Den norske kirke er det formulert tydelig hva fokuset for konfirmasjonstidens innhold skal være: Konfirmasjonstiden skal gi en helhetlig oversikt over og et møte med troens innholds-, praksis- og fellesskapsdimensjoner i dialog med konfirmandens livsspørsmål (Kirkerådet, 2010, s.23). Livsspørsmål kan romme tema som hvem jeg er, hvor jeg kommer fra og hvem jeg vil være. Her aktualiseres også temaet sårbarhet.

1.1 Problemstilling

Med dette som bakteppe, har jeg formulert følgende problemstilling:

Hvilke forståelser av sårbarhet kommer til uttrykk i et utvalg konfirmasjonsprekener, og hvordan kan prekenenes tematisering av sårbarhet bidra som ressurser til livsmestring?

Problemstillingen min er altså todelt. I første del er spørsmålet hvilken forståelse av sårbarhet som kommer til uttrykk i et utvalg konfirmasjonsprekener. Denne er knyttet opp mot analysekapittelet der jeg vil foreta en tematisk innholdsanalyse av tre ulike prekener. Problemstillingens andre del tar denne tematikken videre, der jeg ser på hvordan disse forståelsene av sårbarhet kan bidra til livsmestring. Dette blir tatt opp i drøftingsdelen av oppgaven.

Her er det nødvendig å avklare hva jeg legger i begrepet sårbarhet. Til grunn for denne oppgaven er en forståelse av sårbarhet som et fellesmenneskelig eksistensielt grunnvilkår (Engedal, 2013, s.103). En umiddelbar forståelse av begrepet sårbarhet er å oppfatte den som relatert til i hvilken grad et system har evne til å tåle påkjenning og stress. Sårbarhet blir knyttet til manglende motstandsdyktighet og robusthet, og impliserer svakhet i motsetning til styrke (Thomassen, 2020, s.22). Dermed kan sårbarhet bli sett på som noe negativt som skal overvinnnes. Begrepet er likevel mer sammensatt. Enkelte personer og grupper vil for eksempel være mer utsatte og sårbare enn andre. Dette er konkretisert i Plan for trosopplæring i Den norske kirke:

En trosopplæring for alle innebærer at barn og ungdom med nedsatt funksjonsevne eller utviklingshemning opplever tilhørighet og får mulighet til aktiv deltakelse i fellesskapet. Dette gjelder også barn og ungdom som ikke har synlige vansker, men som lever i en vanskelig hjemmesituasjon eller har sosiale, psykiske eller kognitive vansker. (Kirkerådet, 2010, s.18)

Dette krever en tilrettelagt og inkluderende trosopplæring som tar det kristne menneskesynet på alvor.

I plan for trosopplæring finner vi videre begrepet sårbarhet under temaet «Diakoni – og livstolkning og livsmestring». Her heter det: «Det må være naturlig og selvfølgelig å dele livets

sårbarhet med hverandre, og samtale om livsspørsmål og de utfordringer og kriser livet gir» (Kirkerådet, 2010, s.30). Med begrepet *livets sårbarhet*, kan vi forstå sårbarhet som noe som angår alle mennesker i kraft av å være menneske. Dette kan vi både forstå som at vi alle vil møte utfordringer og livssituasjoner der vi er særlig sårbare, men også at sårbarheten er et grunnleggende karaktertrekk ved å være menneske. Her åpnes det opp for en mer positivt tolkning av sårbarhetsbegrepet. Dette vil jeg utdype i teorikapittelet.

Problemstillingens andre del, stiller spørsmålet: Hvordan kan prekenenes tematisering av sårbarhet bidra som ressurser til livsmestring? Dette er tematikk jeg vil ta opp i drøftingsdelen av oppgaven. Her vil jeg samtidig hente opp noen funn fra analysedelen, og se disse i sammenheng med livsmestring.

Begrepet livsmestring kan vi forstå som det å takle livet både i medgang og motgang og håndtere de utfordringene man møter (Jordheim, 2019, s.63). I vår sammenheng vil det være aktuelt å ta med definisjonen av begrepet slik vi finner det i Plan for trosopplæring:

Livsmestring handler ikke om å lykkes i livet, men om å kunne møte livet i gode og onde dager. Å ha tro på egne ressurser og håp for fremtiden. Å være skapt og elsket av Gud gir grunnlag for slikt håp. (Kirkerådet, 2010, s.14)

Begrepet er nært knyttet opp mot begrepet livstolkning:

Livstolkning innebærer å forstå seg selv og tilværelsen i relasjon til Gud, seg selv, andre mennesker og i forhold til skaperverket. Dette kan gi utrustning til å leve livet i hverdag og høytid, i sorg og glede, i krise og oppbrudd, alene og i fellesskap. (Kirkerådet, 2010, s.14)

I plan for trosopplæring er dermed temaet «livsmestring og livstolkning» ett av tre hovedaspekt ved trosopplæringens innhold, i tillegg til «Kirkens tro og tradisjon» og «Kristen tro i praksis».

1.2 Materiale

Materialet for denne studien er skrevne prekenmanus. Dette er alle manus til prekener som er fremført på konfirmasjonsgudstjenester i 2022. Jeg tar utgangspunkt i tre ulike prekener. Alle forkynnerne har gitt meg tillatelse til å bruke deres prekener, og de har selv sendt meg de skriftlige manusene sine. De vet ikke hva som er tema eller problemstilling for denne

avhandlingen. Siden det er mest vanlig at prest eller kateket holder preken denne dagen, er det en prest og to kateketer blant bidragsyterne. Samtidig er det et poeng at de representerer ulike kirkelige utdanninger. Begge kjønn er representert. Felles for alle er at de er godt voksne med lang erfaring i arbeid med ungdom, og at de har fulgt konfirmantene gjennom konfirmasjonsåret. Prekenene tar utgangspunkt i ulike tekster. Forkynneren har selv valgt hvilke tekster de ville bruke.

1.3 Metode

Metoden som blir tatt i bruk er en prekenanalyse med vekt på tematisk innholdsanalyse. I en tematisk innholdsanalyse vil man identifisere temaer og begreper i et materiale. Dette er en kvalitativ metode. Mens man i kvantitativ forskning for eksempel vil kunne telle hvor hyppig et begrep blir brukt, vil det i vår sammenheng være mer aktuelt å se etter informasjon som ligger i det uuttalte. (Anker, 2020, s.40). Ordet «sårbarhet» blir ikke nødvendigvis uttalt direkte i materialet. Det er derfor hvordan begrepet tematiseres som blir spørsmålet.

Jeg har ikke hatt mulighet til å være til stede i de ulike gudstjenestene, det er derfor det skrevne manuset som blir utgangspunktet for denne oppgaven. Preken som religiøs praksis vil si at det skjer noe skapende, det er en kompleks hendelse. Presten/kateketen gjør noe aktivt som påvirker tilhøreren. Forkynnelse handler om ordene som blir sagt, men også om konteksten og hvordan de blir formidlet. Tilhøreren møter budskapet med sitt liv og skaper mening. Resultatet av denne prosessen kan ikke forutsies eller måles (Graff- Kallevåg og Henriksen, 2021, s.163). I denne sammenheng er det prekenmanuset som blir analysert, dette har derfor sine begrensninger. Jeg kan kun si noe om innholdet i det skrevne ord, og hvordan jeg tolker dette. Jeg vet ikke hva mottakerne denne dagen hører, eller oppfatter at de hører, innenfor sine tolkningsrammer. På samme måte har jeg heller ikke mulighet til å si noe om forkynnerens intensjon og tanker bak de skrevne ordene.

Det er også viktig i denne sammenheng å være bevisst min egen forskerrolle. Jeg har selv jobbet med konfirmanter, ungdomsarbeid, undervisning og forkynnelse i mange år. Jeg er derfor «innenfor» og har tanker og meninger om temaet jeg skal analysere. Pål Repstad påpeker at det

å opprettholde distanse og upartiskhet er spesielt vanskelig når man har et personlig forhold til feltet man analyserer (Repstad,1998, s.39). De teoretiske perspektivene blir dermed viktige som en hjelp for å skape den nødvendige distansen jeg trenger til materialet. Samtidig kan det også sees på som en styrke at jeg skal analysere materiale fra et felt og tema som jeg er spesielt engasjert i. Dette er motiverende, og da spesielt fordi det er lett å se oppgavens relevans for mitt videre arbeid.

1.4 Teori

Hovedteorien har jeg hentet fra artikkelen «Vulnerability in the area of strength» (Studia Theologica 2022) skrevet av Kristin Graff-Kallevåg og Sturla J. Stålsett. De har studert gudstjenester holdt ved større internasjonale sportsarrangementer. Her har de sett på hvordan sårbarhet blir tematisert i prekener. Som utgangspunkt for sin analyse opererer de med tre ulike forståelser av begrepet sårbarhet. Jeg vil bruke disse tre sårbarhetsdefinisjonene i min analyse. Denne teorien mener jeg er veldig relevant, da den er brukt i en studie med tilsvarende formål som min avhandling. Jeg vil presentere de ulike forståelsene av sårbarhet nærmere i teorikapittelet. Her vil jeg også trekke inn Leif Gunnar Engedals sårbarhetsteori (Engedal 2015). Forbindelsen mellom sårbarhet og relasjoner står sentralt i Engedals teori. Dette er forankret i den grunnleggende relasjonen mellom mennesket og Gud. Dette perspektivet på sårbarhet finner jeg derfor viktig å ta med i vår sammenheng, da relasjoner både mennesker imellom og relasjonen til Gud er vesentlig i et kristent miljø og forkynnelse.

Videre er det relevant å ha med teori om livsmestring og livsmestringens vilkår, siden jeg i drøftingsdelen vil se på hvordan de analyserte prekenene kan bidra til livsmestring for konfirmanter. Her henter jeg teori fra artiklene «Livsmestring i kirke og skole – å kunne møte livet i gode og onde dager» (Prismet 2019) av Kari Jordheim og «Å gi de unge noe å leve på?» (Ikoforlaget 2015) av Marianne Rodriguez Nygaard.

1.5 Disposisjon

Etter at jeg nå har redegjort for avhandlingens tema og problemstilling og presentert materiale, metode og teori, vil jeg i det videre redegjøre mer utfyllende for det teoretiske rammeverket. Her vil jeg presentere de tre definisjonene av sårbarhet, som vil brukes videre i avhandlingens tredje del, sammen med Leif Gunnar Engedals sårbarhetsteori. Samtidig inneholder denne delen teori om livsmestring og livsmestringens grunnvilkår som er relevant for drøftingsdelen av

oppgaven. I tredje kapittel vil jeg presentere og analysere tre ulike prekenmanus for å identifisere hvilken forståelse av sårbarhet jeg finner der. I kapittel fire vil jeg drøfte funn fra analysen og se på hvordan prekenenes tematisering av sårbarhet kan bidra til livsmestring for konfirmanter. I siste del vil jeg oppsummere og komme med noen avsluttende refleksjoner.

2 Teorikapittel

2.1 Sårbarhet

Jeg vil nå gjøre rede for forståelsen av sårbarhet slik vi finner det i artikkelen «Vulnerability in the area of strength» (Studia Theologica 2022) skrevet av Kristin Graff-Kallevåg og Sturla J. Stålsett. Forfatterne viser til at begrepet sårbarhet har fått en ny aktualitet innenfor akademia. Ulike tolkninger av begrepet innenfor filosofi, etikk og teologi har gått fra et etablert syn der sårbarhet er noe en skal bekjempe til et mer flerdimensjonalt syn der den sårbare tilstanden sees på som et utgangspunkt for etisk refleksjon og menneskelig vekst (Graff – Kallevåg og Stålsett, 2022, s.90).

Graff- Kallevåg og Stålsett viser til tre ulike forståelser av sårbarhet. Den første er det vi kan kalle det konvensjonelle synet, siden dette er det vanligste. I dette ligger at sårbarhet er noe negativt som bør bekjempes. I den menneskelige sårbarheten ligger muligheten for å bli såret, oversett eller i verste fall å miste livet. Begrepet forstås her som noe som bør vike til fordel for trygghet, styrke og selvkontroll. I denne sammenheng vil derfor også sårbarhet bli forbundet med skyld og skam. Artikkelen viser videre til Robert Goodin, forsker innenfor konsekvensetikk, som sier at vi gjerne blir klar over vårt eget sosiale ansvar gjennom å oppdage sårbarhet hos andre. Sårbarhet blir derfor en relasjonell størrelse (Graff- Kallevåg og Stålsett, 2022, s.91).

Mens det konvensjonelle synet oppfatter sårbarhet som noe man bør unngå og bekjempe, er sårbarhet ifølge den andre definisjonen en uunngåelig del av det å være menneske. Spørsmålet er om vi møter sårbarheten ved å passivt akseptere den, eller om vi handler i forhold til den. Graden og formen sårbarheten fremtrer i vil variere fra menneske til menneske. Det finnes også

en dualisme i tolkningen av sårbarhetsbegrepet. Her viser artikkelforfatterne til forskerne Catrionia Mackenzie, Wendy Rogers og Susan Dodds innenfor etisk og feministisk filosofi som omtaler begrepet som noe som er iboende og eksistensielt og som står i motsetning til noe som er situasjonsbetinget. I tillegg viser den til teologen Günther Thomas, som snakker om de statiske i motsetning til dynamiske sidene ved sårbarheten (Graff- Kallevåg og Stålsett, 2022, s.91). Disse ulike måtene å forstå dualiteten på åpner også opp for at begreper som handlefrihet, mestring og motstandskraft også kan sees i sammenheng med sårbarheten, som uansett her anerkjennes som noe konstant. Perspektivet i denne definisjonen er mer nyansert enn i den første, selv om den ikke nødvendigvis åpner opp for en positiv tolkning av selve sårbarheten.

Den tredje definisjonen har en mer positiv tilnærming til sårbarheten enn de to foregående. Også her er sårbarheten forstått som en uunngåelig del av det å være menneske, men nettopp derfor kan den være en forutsetning for vår trivsel og vårt fellesskap med andre. Det vises til at sårbarhet også innebærer følsomhet, emosjonell tilknytning og åpenhet. Dette er egenskaper som er vesentlig for at vi kan vokse som mennesker og handle i verden. Dermed er sårbarheten noe som skal vernes om, fremelskes og omfavnes. Artikkelen viser til filosofen Joel Anderson som sier at sårbarheten bidrar til at vi utvikler vår selvstendighet, i tillegg til den homofile filosofen og feministen Judith Butler, som mener sårbarheten er en viktig forutsetning for vår handlekraft. På den måten blir også sårbarheten og styrken vår bundet sammen på ulike vis som både er sammensatte og tvetydige (Graff- Kallevåg og Stålsett, 2022, s.92).

Siden tekstene jeg skal analysere er prekener holdt i konfirmasjonsgudstjenester, er det spesielt interessant og aktuelt å se på hvilken rolle Gud har med tanke på den menneskelige sårbarheten. Menneskets relasjon til Gud er ikke spesielt tematisert i teorien beskrevet over. En teori som har et blikk for denne dimensjonen er Leif Gunnar Engedals teori om sårbarhet, fordi han eksplisitt tar med Gud (Engedal 2015). Et viktig poeng her er at menneskets sårbarhet er med fra skapelsen av, Gud anerkjenner det sårbare. Han var selv et sårbart barn og en korsfestet mann. Vi har en medlidende Gud (Engedal, 2015, s.119).

Engedal innfører begrepet «den relasjonelle veven» med fire dimensjoner som menneskets livsvilkår: relasjonen til naturen, relasjonen til medmennesket, relasjonen til fellesskapet og selvrelasjonen. Alle dimensjonene i den relasjonelle veven spiller sammen. Vi er alle mennesker innvevd i hverandres liv, og vi er avhengig av hverandre. Her kommer også vår

sårbarhet til syne. Uten sårbarhet ville vi ikke være menneskelige. Sårbarhet er dermed en integrert del av møte mellom mennesker. Kvaliteten på møtene i de ulike relasjonene vi står i vil være avgjørende for om sårbarheten gir grunnlag for tillit og godhet, eller blir destruktivt og angstfylt. På denne måten kan sårbarheten også bli en ressurs. Når mennesker deler sin sårbarhet i trygge rammer, kan utvikling, heling og gode fellesskap vokse frem. Den relasjonelle veven er forankret i Gud, og holdes oppe i relasjonen til han.

Engedal forstår sårbarhet som et fellesmenneskelig eksistensielt grunnvilkår (Engedal, 2015, s.103). Jeg ser at dette også er gjeldende i de tre sårbarhetsdefinisjonene som er beskrevet i Graff- Kallevåg og Stålsetts artikkel. Alle tar høyde for at sårbarhet er en del av menneskelivet, men hvordan den oppfattes og håndteres er ulikt. Da det konvensjonelle synet har et negativt fokus, vil sårbarhet være noe som må håndteres ved å overvinne det, den kan ikke brukes konstruktivt. Men både hos Engedal og i de to andre definisjonene, kan sårbarheten oppfattes som en form for ressurs. I definisjon nummer to er dette først og fremst knyttet opp mot enkeltmenneskets mulighet for utvikling, for eksempel av motstandskraft. Det er dermed en ressurs som kan komme til nytte, selv om sårbarheten i seg selv ikke nødvendigvis kan sees på som en positiv ressurs. Mens hos Engedal, og i definisjon tre, handler det også om sårbarhet som en ressurs både for egen utvikling og for gode fellesskap med andre. Dermed har disse også tatt høyde for en positiv tolkning av sårbarheten. Ingen av de tre definisjonene har likevel det relasjonelle fokuset på sårbarhet på lik linje med Engedal. Jeg ser det slik at Engedals sårbarhetsdefinisjon vil befinne seg et sted mellom de to siste definisjonene hos Graff- Kallevåg og Stålsett.

I analysedelen av oppgaven vil jeg kartlegge om sårbarhet i prekenene blir forstått som et fellesmenneskelig eksistensielt grunnvilkår. Videre vil jeg bruke tre ulike analysekategorier for å identifisere hvilken forståelse av sårbarhet som finnes i materialet, og i hvilken grad, og eventuelt på hvilken måte, sårbarhet blir sett på som en ressurs. Leif Gunnar Engedals teori blir brukt for å forstå hvem Gud er i de ulike sårbarhetsforståelsene som kommer frem. De tre analysekategoriene oppsummerer jeg kort slik:

1. Konvensjonelt syn på sårbarhet: Sårbarhet er noe negativt, den utgjør en trussel for mennesket og skal ikke anerkjennes, men bekjempes.

2. Sårbarhet som konstant: Den kan bli en ressurs, hvis man ikke bare passivt aksepterer den, men bruker den konstruktivt for å oppnå noe.

3. Sårbarhet som mulig positiv ressurs: Sårbarhet er en uunngåelig del av det å være menneske. Den skal anerkjennes og fremelskes, da den er en forutsetning for menneskelig vekst og fellesskap.

2.2 Livsmestring

Jeg definerte innledningsvis livsmestring som det å takle livet både i medgang og motgang og håndtere de utfordringene man møter (Jordheim, 2019, s.63). Jordheim snakker om livsmestringens vilkår, og viser til barnepsykiater Hilchen Sommerschild som sier at mestring er basert på to hovedpilarer: Tilhørighet og kompetanse. Når disse to grunnstenene er på plass, er det et godt grunnlag for å utvikle egenverd som danner motstandskraft i møte med livets utfordringer. Er mennesket del av et fellesskap som gir rammer og trygghet og bekrefter vår verdi, skaper det tilhørighet. I første omgang handler det om å ha minst en nær fortrolig, dernest tilhørighet i familien, eller en tilsvarende gruppe, og utover det et større sosialt nettverk. Når vi snakker om kompetanse handler det om at mennesket må oppleve at det kan noe, er til nytte, kan ta ansvar og utøve nestekjærlighet. Herunder kommer også erfaringen med å møte og mestre motgang (Jordheim, 2019, s.67).

Livsmestring slik det er definert i trosopplæringsplanen, handler også om å kunne være rustet til å møte livets opp og nedturer, men forankrer dette i vår relasjon til Gud:

Livsmestring handler ikke om å lykkes i livet, men om å kunne møte livet i gode og onde dager. Å ha tro på egne ressurser og håp for fremtiden. Å være skapt og elsket av Gud gir grunnlag for slikt håp. (Kirkerådet, 2010, s.14)

Her finner jeg det relevant å trekke inn Marianne Rodriguez Nygaard som innfører begrepet «hjemlighet» som en ressurs i arbeidet med ungdom og livsmestring. Kirken og kirkerommet må være et sted der de unge skal føle seg hjemme, kjenne tilhørighet og fellesskap både med Gud og hverandre. Samtidig snakker hun også om konkrete hjem, der samtalegrupper finner sted. Nygaard er opptatt av kvaliteten på «hjemligheten». De unge må oppleve at det finnes en klar sammenheng mellom kirkens ressurser og eget liv (Rodriguez Nygaard, 2018, s. 175). Hvis kirken skal være en ressurs for livsmestring, må den oppleves som relevant for de unges

erfaringer. Hvis ikke kan den oppleves som et «hjemløst sted». Derfor må vi ikke anta hva ungdom strever med ut fra det vi vet om ungdom generelt, men spørre dem hva som er deres erfaringer og la dem komme med disse til kirken.

Videre finner jeg Nygaards begrep om en barmhjertighetsorientert gudsrelasjon interessant i vår sammenheng. Mennesket er både elsket og ufullkomment. Troen og det erfarne livet henger sammen. Nygaard påpeker at det er risikofylt å vise sin sårbarhet fordi det kan medføre avvísning. Ungdommene må oppleve seg som elsket først - så synder. Ved denne barmhjertighetsorienterte tilnærmingen, vil de kunne ønske en nær relasjon til Gud, og kunne våge å vise sin sårbarhet. Ved å oppleve at Gudsrelasjonen tåler alt, både det fine og det som er vanskelig og skamfullt i livet (Rodriguez Nygaard, 2018, s. 181).

Disse perspektivene som handler om livsmestringens vilkår vil jeg ta med meg inn i drøftingskapittelet. Både forståelsen av tilhørighet og kompetanse som grunnpilarer for livsmestring, men spesielt vil det være relevant å se på hvordan Gudsrelasjonen kommer til uttrykk når jeg drøfter sammenhengen mellom forståelse av sårbarhet og livsmestring.

I det videre vil jeg presentere de ulike prekenene, og med utgangspunkt i sårbarhetsdefinisjonene beskrevet i teorikapittelet, analysere hvilke forståelser av sårbarhet som kommer til uttrykk.

3 Analyse

3.1 Preken nummer en: På lag med Jesus

Denne prekenen tar utgangspunkt i teksten fra Johannes kap. 6.vers 66-69:

Etter dette trakk mange av disiplene seg unna og gikk ikke lenger omkring sammen med ham. Da spurte Jesus de tolv: «Vil også dere gå bort?» Simon Peter svarte: «Herre, hvem skal vi gå til? Du har det evige livs ord, og vi tror og vet at du er Guds Hellige.»

Prekenen starter med et bilde fra sportsverden. I 2007, da konfirmantene ble født, fortelles det at Brann ble seriemester i fotball. Da var tribunene alltid fullsatt, og folk var desperat etter å få tak i billetter. I 2022 er Brann rykket ned til Obosligaen, og tribunene er glisne. Brann hadde mange medgangssupportere, som ikke stiller opp på tyngre dager. Her trekkes det en parallell

til Jesus, folk forlot Jesus da de oppdaget at det kunne koste noe å følge ham. Jesus stiller et sårbart spørsmål når han spør sine disipler om de vil forlate ham. Men Peter svarer på vegne av alle at de vil bli værende. Prekenen konkluderer i denne innledende delen med at det er viktig for mennesker å tilhøre et godt fellesskap, eksemplifisert med familie og venner.

«Se dere rundt i kirken nå. Her sitter de som står dere nærmest. De som har sett dere vokse fra å være små, hjelpeløse babyer til å bli fine, ungdommer».

Her er det en forutsetning at alle har sine nærmeste til stede i kirken, som også har vært der fra de var små og sårbare babyer. Det blir dermed ikke tatt høyde for at utfordringer i de nære relasjonene kan være en sårbarhet hos tilhørerne. Vi vil også kunne anta at selve konfirmasjonsdagen kan være ekstra krevende for noen konfirmanter. Dette kan det være mange grunner til, som for eksempel vanskelige hjemmeforhold, økonomiske problemer og psykiske utfordringer. Dette er ikke med i dagens perspektiv: «I dag er det en festdag, med blant annet mye god mat og fine gaver. Men dere vil oppleve at det også vil komme tyngre dager». Prekenen tar dermed høyde for at sårbarhet er en uunngåelig del av menneskelivet, men det er først og fremst noe konfirmantene vil møte i form av tyngre dager i fremtiden. Dette knyttes opp mot eksempler fra voksenlivet som økonomiske utfordringer og søvnløse netter. Men også i forhold til relasjoner, da det blir spesielt sagt at mobbing og utestengning ikke er greit og må motarbeides.

I prekenen vises det til at fellesskapet kan bære på vanskelige dager. Og igjen brukes sportsmetaforen: «I fotball er gruppefølelsen sterk. Man bytter ikke favorittlag, uansett hvor dårlig det går med laget». Brannskjerfet blir sammenlignet med prestens stola: «Tanken er at prestene skal hjelpe til med å bære menighetens byrder. Den kan også symbolisere håndkleet som tjenerne bærer». Det vises videre til at fotballskjerfet har den liturgiske fargen rød, som symboliserer ild, blod og kjærlighet. Dette er symboler som forbindes med samhold, engasjement og kraft. Dette tolker jeg som at sårbarheten kan bli en ressurs når man deler den, fordi det bygger sterke fellesskap.

Videre er valg et sentralt tema i denne sammenheng. Dette blir knyttet opp mot det å bli voksen. Da må man ta ansvar både for egne og andres valg. Det anerkjennes at dette ikke alltid er enkelt. Konfirmantene blir direkte utfordret på å si ja eller nei til Jesus:

«Hvis en velger å tro på Jesus, så vil det få konsekvenser for livene våre. Det vil videre bety at vi kan bli stilt en rekke spørsmål. Og mange ganger kan det være vanskelig å si et tydelig ja, hvis noen spør om du er kristen».

Dermed ligger det en sårbarhet i å bekjenne seg som kristen, fordi dette ikke er populært. Det blir vist til at de som har fulgt Jesus ofte har blitt sett ned på og vært mindre populære. Hvorfor skal det da være et poeng å følge Jesus? Forkynneren svarer selv på dette da han viser til dagens bibeltekst som forteller at Jesus har det evige livs ord. Dette blir forklart med at det er ord som kan tale inn i de mest vanskelige og fastlåste situasjoner i livet, som trøster, gir omsorg og utfordrer oss. Dette er eksempler på sårbare situasjoner, og viser dermed at fordi mennesker er sårbare trenger vi Jesus. Dette knyttes til slutt opp mot Johannes 3.16 som blir sitert. Dette tolker jeg som at menneskets grunnleggende sårbarhet ligger i at det kan gå fortapt, men blir reddet fordi Jesus ofrer livet sitt: «Bare gjennom Jesus kan vi møte Gud. Det er bare Jesus som kan frelse oss». Hva som ligger i at mennesket kan gå fortapt, og hvorfor mennesket trenger frelse, blir ikke videre utdypet. Det blir opp til konfirmantene selv å tolke dette ut fra det som blir sagt.

I denne prekenen blir sårbarhet forstått som et fellesmenneskelig eksistensielt grunnvilkår. Dette er eksemplifisert konkret ved at alle mennesker vil møte utfordringer og vonde dager i livet. I starten er det et konvensjonelt syn på sårbarhet som kan spores, da sårbarhet først og fremst eksemplifiseres med motgang som må overvinnes, som for eksempel økonomiske utfordringer. Samtidig er det en grunnleggende forutsetning i prekenen at den menneskelige sårbarheten er knyttet til at vi er syndere som trenger å bli reddet. Det blir sagt i klartekst at det er bare Jesus som kan tale inn i de mest vanskelige og fastlåste situasjoner i livet. Konfirmantene blir utfordret til å erkjenne sin sårbarhet og si ja til Jesus, fordi det å være på lag med Jesus til slutt vil gi deg en seier og personlig vekst. Her mener jeg vi finner et syn på sårbarhet som ligger tett opp mot definisjonen av sårbarhet som noe konstant slik jeg har beskrevet den. Sårbarheten er her noe eksistensielt ved det å være menneske, den er knyttet til en svakhet ved oss i det at vi trenger frelse. Men mennesket kan velge å handle i forhold til dette, og da vil det kunne få positive konsekvenser.

Samtidig ser vi at fellesskap er et sentralt tema i denne prekenen, da eksemplifisert med fellesskapet i et lag som står sammen, og blir sterkere når de står sammen i motgang. På denne

måten kan sårbarheten bli en ressurs. Dette harmonerer med synet på sårbarhet slik vi finner det i den siste definisjonen der sårbarhet er en mulig positiv ressurs. Samtidig finner jeg ikke grunnlag for å si at denne prekenen har et tilsvarende syn på sårbarheten i form av at dette er noe som skal fremelskes og hegnes om som en forutsetning for trivsel og fellesskap.

Hos Engedal er det en grunnleggende forutsetning at alle mennesker under alle omstendigheter er avhengig av Gud (Engedal, 2015, s.113). Han uttrykker det slik at det er relasjonen til Gud som konstituerer og bærer verdens liv (Engedal, 2015, s.110). Som skapt i Guds bilde står vi alle i en relasjon til Gud som anerkjenner vår sårbarhet. I vår preken er det også en forutsetning at mennesket er avhengig av Gud, men her er det først og fremst knyttet opp mot at Gud er vår redningsmann. Det blir opp til menneske å velge om det vil anerkjenne sin sårbarhet og si ja til Gudsrelasjonen.

Oppsummert vil jeg si at jeg finner spor av alle de ulike sårbarhetsdefinisjonene i denne prekenen. Likevel er det først og fremst forståelsen av sårbarhet som noe konstant som kan bli en ressurs, hvis man ikke bare passivt aksepterer den, men bruker den konstruktivt for å oppnå noe, som er den forståelsen som kommer mest til uttrykk i denne prekenen slik jeg ser det.

3.2 Preken nummer to: Bli i min kjærlighet

I denne prekenen er sårbarhet allerede tematisert i åpningssekvensen, da den starter med å slå fast at dette er dagen for alle slags følelser. Deretter konkretiseres dette ved å regne opp ulike følelser konfirmantene kan sitte med: glede, bekymring, frykt, sorg, sinne, takknemlighet og vemod. Videre vises det til Kristuskransen som konfirmantene har jobbet med:

«Kristuskransen med alle sine perler rommer deg uansett hva du tenker og føler- alltid. Den viser målet for vår konfirmasjonstid. Tro og hverdagsliv hører sammen».

Det vises til nattperlen (fortvilelse, sorg) og ørkenperlen (hverdagsmas, bekymringer, tomhet). Allerede i de første linjene er det her listet opp ord som vi kan assosiere med sårbarhet. Ved å sette disse i sammenheng med Kristuskransen og ungdommenes hverdagsliv er det på denne måten allerede i åpningssekvensen satt ord på at sårbarhet er noe helt eksistensielt ved å være

menneske. Samtidig anerkjennes det at nettopp konfirmasjonsdagen er en emosjonell dag der sårbarheter kan bli tydelige.

Prekenens hovedtema er de to kjærlighetsperlene, og her er bibelteksten hentet fra Johannes 15.9: «Som Far har elsket meg, har jeg elsket dere. Bli i min kjærlighet». Dette blir oppfattet som en invitasjon fra Gud. «Å leve som din egen uforbeholdne venn, leve sant og leve livet så ærlig som du kan, er et svar på Guds invitasjon». Dette tolker jeg som at man skal akseptere seg selv og være glad i seg selv slik man er. Å leve sant og ærlig handler dermed også om å anerkjenne sine sårbarheter. Dette eksemplifiseres ved å si at vi trenger flere vindu og færre speil i livet vårt. Her blir ordet «navlebeskuende» brukt. Både i den forstand at mennesker kan bli for selvopptatte og ikke se at andre er sårbare og trenger oss, men også i form av at «Vi sammenligner vårt indre med andres ytre...og lager et usant bilde av det å være menneske». Og nettopp dette er en motsetning til det Gud ønsker for livene våre: «Gud inviterer oss til å vise livet slik det egentlig er. Med dager og liv som består av glede, sorg og som rommer menneske slik det er».

Prekenen sier videre at Gud har gitt oss livet, hverandre, verdi og sitt nærvær. Dette er ord som vi lett kan forbinde med det motsatte, altså sårbarheter som ungdom kan kjenne på: at livet er meningsløst, fravær av fellesskap og nærhet og det å føle seg verdiløs. Avslutningsbudskapet i prekenen er at: «vi er invitert inn i å bli i Guds kjærlighet og det gjør vi ved å gjøre vårt ytterste for å være slik vi er, og minst like viktig; de vi møter skal få lov å være den de er».

I denne prekenen er sårbarhet et sentralt tema. Allerede i starten blir sårbarhet anerkjent som noe alle har med seg inn i konfirmasjonsdagen. Samtidig blir sårbarhet tematisert som noe helt eksistensielt ved det å være menneske. Og dette legger grunnlaget for en anerkjennelse av sårbarhet som et fellesmenneskelig eksistensielt grunnvilkår videre i prekenen.

I denne prekenen finner jeg ingen eksempler på et konvensjonelt syn på sårbarhet. Mens det konvensjonelle synet har et negativt syn på sårbarhet som noe som må bekjempes, finner vi her et helt motsatt syn der sårbarheten er positiv og skal fremelskes. Vi kan se det slik at det i denne prekenen uttrykkes at sårbarhet er en uungåelig del av det å være menneske, og at dette også kommer frem i definisjonen jeg har valgt å kalle «sårbarhet som noe konstant». I den sistnevnte er sårbarhet sett på kun som en mulig ressurs hvis man velger å handle i forhold til den. I vår preken er derimot sårbarheten i utgangspunktet en positiv ressurs som må «aktiveres». Fordi å

vise sårbarhet er å svare på Guds invitasjon til oss. Å åpne opp, vise seg sårbar og leve ekte er et svar på Guds tiltale. Slik blir sårbarheten en ressurs for den enkeltes utvikling da den bringer oss nærmere Gud og en erkjennelse av hans kjærlighet. Samtidig er det også en ressurs for fellesskapet fordi vi gjennom å vise sårbarhet hjelper andre i å være den de er. Vi befinner oss derfor klart innenfor forståelsen av sårbarhet som en mulig positiv ressurs. Sårbarheten skal da anerkjennes og fremelskes, da den er en forutsetning for menneskelig vekst og fellesskap.

På denne måten er sårbarheten også en forutsetning for vår relasjon til Gud. Dette er en forståelse av sårbarhet slik vi finner det hos Engedal (Engedal, 2015, s.112). Mennesket er skapt i Guds bilde og til å leve i relasjon til Han. Alt det skapte har sin opprinnelse i Gud og lever «i» ham. Gud er dermed ikke fremmed for det sårbare, siden Han er fullstendig involvert i alt liv på jorden. Sårbarhet bli sett på som noe som er med fra skapelsen av. Dette kommer frem i prekenen når det sies at det å bli i Guds kjærlighet handler om å være den du egentlig er som skapt av Gud.

Et perspektiv som ikke er tatt med i denne prekenen, er det Engedal omtaler som «sårbarhetens eksistensielle tvetydighet» (Engedal, 2015 s. 108). I dette ligger det at sårbarheten kan være en positiv ressurs, slik det blir beskrevet i denne prekenen, ved at mennesker møtes «ansikt til ansikt», anerkjenner hverandres sårbarheter og møtes med godhet og respekt slik at positiv livsutfoldelse finner sted. Men samtidig kan også det motsatte skje. Sårbarhet kan møtes med avvisning og eventuelt maktmisbruk som gjør at mennesker blir brutt ned.

Oppsummert vil jeg si at det er en gjennomgående forståelse av sårbarhet som en mulig positiv ressurs i denne prekenen.

3.3 Preken nummer tre: En tro hvor jeg bæres

Denne prekenen starter med at konfirmantene blir fortalt at konfirmasjonstiden har handlet om selve livet. Videre blir det sagt at livet, både det å være menneske og troen, aldri må bli en konkurranse der vi sammenligner oss med andre. Det handler ikke om å lykkes, vinne eller være best. Vi får vite at kristen tro gjelder livet i hele sin bredde, konkretisert med eksempler fra Jesu liv:

«Når Gud kom til jorden i Jesus, så involverte Han seg med hele seg. Det var ikke på liksom Gud kom inn i vår verden, for dette livet er ikke på liksom. Jesus gråt da hans

venn døde, han var med på festen og gleden, han kunne bli skikkelig sint når mennesker ble holdt nede ....»

Ved å vise til denne spennvidden av menneskelige følelser som også Jesus kjente på, får vi en forståelse av at alle følelser, og dermed også sårbarheten, skal anerkjennes som en del av livet. Gud har selv følt på dette. Det blir understreket at Jesus aldri har sagt at dette livet på jorden ikke er viktig. Likevel er Guds tanker for livet vårt større enn vi forstår, og vi må derfor ta imot det Gud vil gi. Livet består av både prestasjoner, slit og strev, men: «Jesus viser oss at dypest sett er ikke livet det vi klarer å bære, men at vi bæres». Dette blir forklart ved å vise til en mann som hadde hatt tunge tap i livet, men opplevde at troen var til hjelp fordi Gud var et hvilested han kunne komme til med alt sitt. Dette tolker jeg som at Gud her blir som en medvandrer gjennom sårbarheten.

Prekenen går videre til å handle konkret om sårbarhet. Det fortelles at vi mennesker helst vil fremstå som usårbare, tøffe og sterke, men: «Vi mennesker er sårbare». Det blir dermed slått fast at sårbarhet er et fellesmenneskelig trekk. Ordparene *sterke og skjøre* og *selvsikre og usikre*, brukes for å beskrive menneskenes realitet. Dette beskriver at sårbarheten opptrer i ulik grad og på ulike måter for alle mennesker gjennom livet.

Det vises videre til en tekst av Trygve Skaug som handler om at han som far kunne ønske at han kunne gjøre barna «skuddsikre» og beskytte dem slik at de alltid hadde det trygt og bra og ikke ble såret. Men dette er ikke mulig. Dette tolker jeg som at det i alle menneskelige relasjoner er en mulighet for å bli såret. Mennesker er ikke skuddsikre, og når vi møter motgang vil det gå inn på oss. Trygve Skaug sier videre at han likevel vil være der for sine barn når de trenger han. Dette blir eksemplifisert med det å være en sterk bjørn, en som tilgir alt mulig og er mer glad i barnet enn noen annen. I prekenen blir det videre sagt at mange mammaer og pappaer kjenner på dette i dag. Det sies også at det er godt for konfirmantene og vite at de har et sted hvor de hører til og er hjemme der de kan være både usikker, skjelvende og skjør. Dette er her forstått som det konkrete hjemmet der foreldrene er. Her blir det dermed antatt at alle konfirmantene har et trygt hjem der de kan vise sine mest sårbare sider. Det blir også tatt høyde for at alle har foreldre som er i stand til å være «den sterke bjørnen» når livet er vanskelig. For de som mangler denne trygge havnen, eller har problemer i relasjonen til sine nærmeste, vil dette være en tematikk som blir ekstra sår denne dagen.

«Sårbarheten gjør at vi trenger å beskytte oss selv...Skallet som beskytter oss kan bli for tjukt. Vi kommer ikke ut og andre kommer ikke inn. Vi blir redd for å stikke hodet frem, vise at det er ting som betyr noe for oss, engasjere oss.»

Her blir tvetydigheten i sårbarheten tematisert. Dette handler om at det å vise sårbarhet kan være en ressurs for positiv livsutfoldelse, men samtidig ligger det en fare her for å bli såret og avvist. Det kan virke som det tryggeste er å bli inne i skallet sitt, men da hindrer vi både egen og andres utvikling. Konfirmantene blir direkte utfordret på å våge å tre frem som den de er, både for egen del, men også som en hjelp for andre: «Skal vi våge å tre frem, så trenger vi hjelp fra de rundt oss. At vi blir tatt imot, at det er trygt, at de vil meg vel». Her blir det foreløpig konkludert med at det er to viktige budskap i prekenen: *Vi har en tro som bærer og våg å tre frem som den du er*. Når disse to poengene blir holdt sammen på denne måten, tolker jeg det på to måter. Det ene er at Gud aksepterer deg med alt du er, du kan legge alt frem for Han og bli båret. Det andre poenget er at ved å tre frem som den du er, gir du både deg selv og andre mulighet til å vise sine sårbarheter og dermed bygge tettere fellesskap der man også kan bære hverandre.

I prekenens avslutning fokuseres det på dagens bibeltekst som er hentet fra Johannes 20.11-16:

Men Maria sto like utenfor graven og gråt. Gråtende bøyde hun seg fram og så inn i graven. Da fikk hun se to hvitkledde engler sitte der Jesu kropp hadde ligget, en ved hodet og en ved føttene. «Hvorfor gråter du, kvinne?» spurte de. Hun svarte: «De har tatt Herren min bort, og jeg vet ikke hvor de har lagt ham.» I det samme snudde hun seg og så Jesus stå der, men hun skjønnte ikke at det var han. «Hvorfor gråter du, kvinne?» spør Jesus. «Hvem leter du etter?» Hun trodde at det var gartneren, og sa til ham: «Herre, hvis du har tatt ham bort, så si meg hvor du har lagt ham, så skal jeg ta ham med meg.» «Maria», sa Jesus. Da snudde hun seg og sa til ham på hebraisk: «Rabbuni» – det betyr mester.

Det blir trukket fram at Maria gjenkjente Jesus da han sa navnet hennes. Her blir det å bli kalt ved navn et tegn på at Gud kjenner deg med alt du er. Videre blir det gjort et poeng ut av at Jesus blir forvekslet med gartneren. En gartner steller, verner og gir næring så vekst kan skje. Dette blir tolket som at Jesus vil gi oss det vi trenger for å vokse og blomstre. Her fortelles det at Jesus lar mennesker tre frem som den de er. Dette blir koblet sammen med begrepene *styrke*

og *nåde*. Dette tolker jeg som at troen gir kraft til å stå frem med de sårbarheter vi har, fordi mennesket er elsket med hele seg og samtidig tilgitt for det vi gjør feil. Konfirmantene blir til slutt oppfordret til å la Jesus få være gartneren i livene deres fordi: «Gartneren viste seg å være han som seiret over døden, over alt som vil hindre livet. Han er hos oss, sier vårt navn, og gir oss del i alt han har å gi».

I denne prekenen finner vi en forståelse av sårbarhet som et fellesmenneskelig eksistensielt grunnvilkår. Dette forstår vi allerede i starten da det blir slått fast at konfirmasjonstiden har handlet om livet i hele sin bredde, og når det også senere blir sagt helt direkte at mennesker er sårbare. Faren for å bli såret hvis man viser sårbarhet, blir også tematisert da det blir sagt at vi mennesker ønsker å fremstå som usårbare. Dette antyder at mennesker ofte i utgangspunktet har et konvensjonelt syn på sårbarhet. Dette gjelder ikke i denne prekenen. Her blir konfirmantene utfordret til å handle i forhold til sin sårbarhet ved å tre frem som den de er. Dette både fordi det vil gi personlig gevinst, men også fordi vi hjelper andre i å være seg selv. Her finner vi en forståelse av sårbarhet som en mulig positiv ressurs. Vi ser også dette i møte med Jesus, der gevinsten for å vise seg sårbar i den forstand at man tar imot Jesus som gartner i livet, gir en gevinst i form av et evig liv.

Det er et viktig poeng i denne prekenen at liv og tro henger sammen. Ved å vise til at Jesus gikk igjennom menneskelige følelser som vi forbinder med sårbarhet, forstår vi at den menneskelige sårbarheten ikke er fremmed for Gud. Tvert imot har vi en Gud som selv var et sårbart menneske. Dette finner vi igjen hos Engedal som snakker om den medlidende Gud.

Oppsummert vil jeg si at det er en gjennomgående forståelse av sårbarhet som en mulig positiv ressurs i denne prekenen.

3.4 Oppsummering

Jeg har nå foretatt en tematisk innholdsanalyse av tre prekener holdt ved konfirmasjonsgudstjenester i Den norske kirke i 2022. Her har jeg analysert hvilken forståelse av sårbarhet vi finner i disse prekenene. Et konvensjonelt syn på sårbarhet, som handler om at sårbarhet er noe negativt som skal bekjempes, finner jeg bare spor av i den første prekenen «På lag med Jesus». Denne prekenen skiller seg også fra de to andre prekenene da den dominerende

forståelsen av sårbarhet i denne prekenen er forståelsen av sårbarhet som noe konstant som kan bli en ressurs hvis man velger å handle i forhold til den, dette finner jeg ikke i de to andre prekenene. I prekenen «På lag med Jesus» er sårbarheten knyttet opp mot menneskenes behov for å bli frelst. Konfirmantene blir oppfordret til å ta et aktivt valg om å innrømme denne sårbarheten og si ja til Jesus, og på denne måten vinne evig liv.

I prekenene «Bli i min kjærlighet» og «En tro hvor jeg bæres» finner jeg en gjennomgående forståelse av sårbarhet som en mulig positiv ressurs. Denne forståelsen er det også spor av i prekenen «På lag med Jesus». Dette kommer likevel til uttrykk på noe ulike måter. I begge de to førstnevnte skal sårbarheten anerkjennes og fremelskes, da den er en forutsetning for menneskelig vekst og fellesskap. I den sistnevnte anerkjennes sårbarhet som en ressurs for gode fellesskap, men blir ikke omfavnet på samme måte. I prekenen «Bli i min kjærlighet» er forståelsen av sårbarhet som en mulig positiv ressurs trukket lengst. Her blir sårbarheten utelukkende sett på som en positiv ressurs fordi det å vise sårbarhet er et svar på Guds innbydelse om å bli i Hans kjærlighet. Mulige negative konsekvenser av å vise sårbarhet ved «å leve sant» blir det ikke tatt høyde for. Dette finner vi derimot i «En tro hvor jeg bæres».

Mine sårbarhets kategorier hentet jeg fra artikkelen «Vulnerability in the area of strength» (Studia Theologica 2022), der det ble analysert hvordan sårbarhet ble forstått i prekener holdt ved større sportsarrangementer. Et interessant funn er at det i den sammenheng var det konvensjonelle synet på sårbarhet som dominerte, selv om de også fant eksempler på en forståelse av sårbarhet som konstant. I vår sammenheng er det derimot forståelsen av sårbarhet som en mulig positiv ressurs som dominerer. I idrettssammenheng handler det om at den sterkeste vinner, og det er et individuelt fokus. Her vil både fysiske og psykiske sårbarheter være negativt, med mindre man jobber seg gjennom det og kommer ut sterkere. I vår sammenheng er det et relasjonelt fokus, både relasjonen til Gud, men også relasjonen mennesker imellom. Troen er knyttet til det å være menneske i hele sin bredde. Da må også sårbarheten anerkjennes.

I alle de tre prekenene finner jeg at sårbarheten også er en forutsetning for vår relasjon til Gud. Men dette forstås noe ulikt. I «På lag med Jesus» blir Gud først og fremst vår redningsmann. Det blir opp til menneske å velge om det vil erkjenne sin sårbarhet og si ja til Gudsrelasjonen. I de to andre prekenene er det en sterkere forståelse av Gud som en medvandrer gjennom

sårbarheten, men også som en medlidende Gud. Vi kan se det slik at sårbarheten er villet av Gud fordi den var med fra skapelsen av, da alt det skapte har sin opprinnelse i Gud og lever «i» ham. Dette harmonerer med sårbarhetsforståelsen slik vi finner den hos Engedal.

4 Drøfting

Jeg vil nå gå videre til problemstillingens andre del som handler om hvordan prekenenes tematisering av sårbarhet kan bidra som ressurser for livsmestring. Mitt utgangspunkt for analysen er tre forståelser av sårbarhet: den konvensjonelle forståelsen, sårbarhet som noe konstant og sårbarhet som en mulig positiv ressurs. Med utgangspunkt i det konvensjonelle synet der sårbarhet er noe som skal bekjempes, vil det heller ikke være mulig å tolke sårbarhet som en ressurs for livsmestring. Idealet blir å slippe unna sårbarhet, fjerne eller undertrykke den. Da ligger det heller ingen mulighet for utvikling her. Der sårbarheten sees på som noe konstant, finnes det muligheter for at det kan bli en ressurs, men det avhenger av hvordan man handler i forhold til sårbarheten. Et godt eksempel på dette er hvis man møter motgang ved å jobbe seg igjennom det, og komme styrket ut med mer motstandskraft. Forståelsen av sårbarhet som en mulig positiv ressurs er klart den forståelsen som skiller seg ut med tanke på ressurser som kan bidra til livsmestring. Her blir sårbarheten en forutsetning for menneskelig vekst og utvikling. Det er også denne forståelsen som dominerte i mitt materiale, selv om også sårbarhet som noe konstant var mest fremtredende i en av prekenene. Jeg vil i det videre ta opp tre tema fra analysen. Disse temaene er: hvordan sårbarhet blir konkretisert, gudsrelasjonen sett i lys av sårbarhetsforståelsene og fellesskap som ressurs for livsmestring.

4.1 Konkretisering av sårbarhet

Det er viktig hvordan sårbarhet blir konkretisert i prekenene for at konfirmantene skal se relevansen for eget liv, og oppleve at deres utfordringer blir tatt på alvor. Felles for alle prekenene er en forståelse av sårbarhet som et fellesmenneskelig eksistensielt grunnvilkår. Dette er et godt utgangspunkt, da ungdommene kan få en forståelse av at det ikke er noe galt med dem fordi de føler på sårbarhet, tvert imot er dette noe de deler med alle mennesker. Samtidig blir det viktig hvordan dette blir satt ord på. Det er dette Marianne Rodriguez Nygaard snakker om når hun viser til at kirken kan bli et «hjemløst sted» hvis ikke ungdommene opplever at det er en klar sammenheng mellom kirkens ressurser og deres eget liv. (Rodriguez

Nygaard, 2018, s. 175). I vår sammenheng vil dette henge sammen med synet på sårbarhet og hvordan dette blir tematisert.

Som jeg viste i analysen er eksemplene på sårbarheter i prekenen «På lag med Jesus» først og fremst hentet fra voksenlivet og utfordringer som vil komme. Dette føles nok lite aktuelt for ungdommene på konfirmasjonsdagen. I de to andre prekenene er eksemplene på sårbarheter mer relevant for ungdommenes liv. I begge prekenene blir det slått fast at konfirmasjonstiden og troen handler om selve livet, og det blir listet opp menneskelige følelser som alle kan kjenne seg igjen i. I prekenen «Bli i min kjærlighet» kommer dette tydeligst frem. Her understrekes det at konfirmantene på selve konfirmasjonsdagen sitter der med hele seg, og at følelsene kan være ambivalente. Det vises også til at konfirmantene har jobbet med Kristuskransen gjennom konfirmasjonstiden. Slik jeg kjenner dette opplegget, er det et konkret og bra redskap som kommuniserer godt med ungdommers livserfaringer. Jeg mener likevel at alle prekenene med fordel kunne vært enda mer konkret i sine eksempler når sårbarheter skal tematiseres. Siden forkynnerne har fulgt konfirmantene hele konfirmasjonsåret, vet de nok en del om hva som rører seg blant ungdommene. De har også mulighet til å vise til felles erfaringer fra for eksempel leirer eller andre arrangementer, og på denne måten sikre «hjemligheten». Samtidig er det en fare for at enkeltkonfirmanter kan føle på at kirken blir et «hjemløst sted» når det for eksempel blir tatt for gitt i prekenen at alle ungdommene har trygge voksne hjemme som kan hjelpe dem når de strever, og dette ikke er tilfelle.

4.2 Gudsrelasjonen sett i lys av sårbarhetsforståelsene

Sentralt i forståelsen av sårbarhet som en mulig positiv ressurs, handler det om at sårbarheten skal anerkjennes og fremelskes. Da må man våge å vise sine sårbarheter. Dette kan oppleves som risikofylt fordi man kan bli avvist. I prekenene «Bli i min kjærlighet» og «En tro som bærer» blir troen beskrevet som en invitasjon, og noe vi får ta imot. Troen blir et hvilested hvor du kan komme med alt ditt og er elsket for den du er. På denne måten kan gudsrelasjonen bli en ressurs for livsmestring. Her handler det om at ungdommene må oppleve at troen og det erfarne livet henger sammen. For at Gudsrelasjonen skal bli en ressurs for ungdommenes livsmestring må de ønske en nær relasjon til Gud. Da må de møte en Gud som er relevant for deres liv på den måten at Han tåler hele dem. De må først oppleve at de er elsket, for så å kunne vise sin sårbarhet og sine feil til en Gud som ikke avviser dem, men omfavner hele mennesket

som både elsket og synder. Det er dette Rodriguez Nygaard kaller en barmhjertighetsorientert gudsrelasjon (Rodriguez Nygaard, 2018, s.181).

Går vi til plan for trosopplæring gjenkjenner vi denne tematikken, følgende sitat er hentet fra temaet «Konfirmasjonstiden»: Konfirmasjonstiden skal fremme opplevelsen av egenverd, og legge til rette for at konfirmantene kan se seg som skapt, elsket, frelst og holdt oppe ved Guds kjærlighet (Kirkerådet, 2010, s.24).

I prekenen «På lag med Jesus» der sårbarhet først og fremst blir sett på som noe konstant, blir det også kommunisert at Gud ønsker en nær relasjon til menneskene og elsker dem. Men her er dette først og fremst knyttet opp mot Joh.3.16. Det blir opp til konfirmantene selv å tolke hva det ligger i det at de er elsket og kan gå fortapt. I tillegg blir det fokusert på at konfirmantene må ta et valg om å følge Jesus, og at dette kan gi følger som er problematiske. Det ligger en utfordring her i at konfirmantene kan oppfatte at tro er noe som på presteres. Dette veies opp med å si at Jesus kan hjelpe og trøste i vanskelige situasjoner. Spørsmålet blir om ungdommene ut fra denne fremstillingen vil ønske en nær relasjon til Gud? Her blir Guds bilde først og fremst bilde av Gud som en redningsmann.

Jeg har tidligere vist til at bilde av Gud som en medvandrer og en medlidende Gud er tydeligst i prekenene «Bli i min kjærlighet» og «En tro hvor jeg bæres». Bilde av Gud som redningsmann kommer ikke så tydelig frem i disse prekenene. Dette er mer «pakket inn» i bilde av Jesus som en gartner i livet, og at det blir sagt at Jesus gir del i det evige liv, uten at dette blir utdypet videre. Slik jeg oppfatter dette, er dette et bevisst valg nettopp fordi ungdommene skal oppleve seg som elsket først, og deretter synder. Dette harmonerer godt med en barmhjertighetsorientert gudsrelasjon. I møte med dette budskapet vil ungdommene kunne oppleve selvverd som er vesentlig for livsmestring.

4.3 Fellesskap som ressurs for livsmestring

Holder det å bli fortalt at du er god nok og elsket av Gud? Dette er noe som også må erfares. Her kommer viktigheten av fellesskap inn. Som jeg viste til i teoridelen snakker Marianne Jordheim om tilhørighet og kompetanse som to grunnpilarer for mestring (Jordheim, 2019, s.67). Tilhørighet handler om å være del av et trygt fellesskap som bekrefter vår verdi. I alle våre prekener blir fellesskap tematisert. Samtlige understreker viktigheten av fellesskap og inneholder beskrivelser av hvordan gode fellesskap bør være. I forståelsen av sårbarhet som en

mulig positiv ressurs blir sårbarheten en forutsetning for menneskelig vekst og fellesskap. Dette ligger til grunn i prekenene «Bli i min kjærlighet» og «En tro hvor jeg bæres». I disse to prekenene handler det om hva konfirmantene selv kan gjøre for å skape gode fellesskap. Her er hovedbudskapet hos begge to at ungdommene må våge å være seg selv, og å leve ekte. På denne måten vil de også gi andre mennesker mulighet til å tre frem som den de er og skape sterke fellesskap. I prekenen «På lag med Jesus» er det betydningen av å stå sammen i med og motgang, og kjempe for et felles mål som blir aktualisert under temaet fellesskap. Her er bildet hentet fra fotballverden, som nok mange konfirmanter kan kjenne seg igjen i. Samtidig er dette et godt eksempel på hvordan sårbarhet kan bli en ressurs ut fra en forståelse av sårbarhet som noe konstant.

Vi ser at alle preker gir konfirmantene gode råd om hvordan de selv kan bidra til gode fellesskap, som igjen er en ressurs for livsmestring. Mitt spørsmål er om konfirmantene i denne sammenheng likevel blir etterlatt litt «hjemløse». Med dette mener jeg at de blir gitt utfordringer om å vise sine sårbarheter fordi dette er et svar på Guds invitasjon og en ressurs for å bygge gode fellesskap, men samtidig er det en risiko ved dette fordi man kan bli avvist og såret. For at ungdommene skal ta denne utfordringen trenger de et miljø hvor de våger og åpne seg. Ideelt sett skulle de kunne møte dette i kirken, da kirkens fellesskap bør ha en diakonal grunnholdning som har som mål et inkluderende fellesskap som speiler Guds kjærlighet. Jeg vet ikke om konfirmantene er del av et større ungdomsmiljø, eller blir tilbudt oppfølging etter konfirmasjonen. Det jeg kan si noe om, er at ingen av prekenene inneholder en innbydelse til å være med i et kristent fellesskap. Går vi til Bibelen ser vi at et kristent fellesskap blir fremstilt som noe vi alle trenger. Vi er skapt og kalt til fellesskap både med Gud, og med hverandre. Dette vil også være aktuelt når vi snakker om den andre grunnpilaren for mestring, kompetanse (Jordheim, 2019 s. 67). En viktig ressurs for livsmestring er at mennesket opplever å kunne være til nytte og bety noe for andre. Dette vil det være gode muligheter for i et miljø der man har mulighet til å bruke seg selv og både gi og motta kjærlighet. Slik jeg ser det, ville det vært en styrke for disse prekenene hvis de hadde inneholdt en invitasjon til videre deltakelse i kirken, eller i hvert fall en bekreftelse på at konfirmantene hører til i kirken også etter konfirmasjonen. Dette kan selvsagt ha blitt sagt i andre deler av gudstjenesten, men jeg synes likevel det hører hjemme under denne tematikken.

Oppsummert vil jeg si at tematiseringen av sårbarhet i alle tre prekener inneholder ressurser som kan bidra til livsmestring. Livsmestring handler i bunn og grunn om å takle livet, og være rustet til å møte de utfordringene livet gir deg. Dette vil også handle om å anerkjenne dine sårbarheter, og se at de kan bli en positiv ressurs både for deg selv og fellesskapet. Dette er kjernebudskapet i to av de tre prekenene. Alle prekenene forteller ungdommene at de er elsket av Gud, noe som vil kunne gi selvværd og håp. Samtidig ligger det en utfordring i all forkynnelse for ungdom at den må oppleves som relevant for ungdommenes liv. I vår sammenheng handler dette spesielt om hvordan sårbarhet blir tematisert. Til slutt har jeg stilt spørsmålsteget ved om konfirmantene har mulighet til å være del av et inkluderende fellesskap som vil være essensielt for god livsmestring.

5 Avslutning

Tema for denne avhandlingen har vært forkynnelse i konfirmasjonsprekener og forståelsen av sårbarhet i denne sammenheng. Dette var formulert i følgende problemstilling:

Hvilke forståelser av sårbarhet kommer til uttrykk i et utvalg konfirmasjonsprekener, og hvordan kan prekenenes tematisering av sårbarhet bidra som ressurser til livsmestring?

I analysedelen analyserte jeg tre prekener. I alle tre prekener blir sårbarhet forstått som et fellesmenneskelig eksistensielt grunnvilkår. I prekenen «På lag med Jesus», fant jeg at forståelsen av sårbarhet som noe konstant som kan bli en ressurs hvis man handler i forhold til den, var mest fremtredende. I prekenene «Bli i min kjærlighet» og «En tro hvor jeg bæres» er det forståelsen av sårbarhet som en mulig positiv ressurs som dominerer. I begge de to sistnevnte er det et sentralt budskap at sårbarheten skal anerkjennes og fremelskes, da den er en forutsetning for menneskelig vekst og fellesskap. I alle tre prekener er sårbarheten også en forutsetning for vår relasjon til Gud. Her viste jeg at forståelsen av Gud som en redningsmann dominerer i prekenen «På lag med Jesus», mens Gud som en medvandrer og medlider kommer sterkest frem i de to andre prekenene.

I drøftingsdelen av avhandlingen handler det om hvordan prekenenes tematisering av sårbarhet kan bidra som ressurser til livsmestring. Her mener jeg forståelsen av sårbarhet som en mulig positiv ressurs har mest å bidra med. Her blir sårbarheten en forutsetning for menneskelig vekst og utvikling. Videre viser jeg at når sårbarhet skal tematiseres må det oppleves som relevant for ungdommenes liv. Samtidig må konfirmantene oppleve å møte en Gud som elsker hele dem, slik at de våger å vise sine sårbarheter. På denne måten blir gudsrelasjonen en ressurs for livsmestring. Det er alltid en risiko i det å vise sårbarhet fordi man kan bli avvist. Derfor er betydningen av et inkluderende fellesskap essensielt.

I starten av avhandlingen viste jeg til hvordan en ungdomsleder beskrev selv sitt møte med kirken. Han hadde opplevd at han ble møtt og kunne vise sine sårbarheter i et miljø som tok imot hele han. Denne historien og arbeidet med denne avhandlingen, har lært meg hvor viktig det er at vi som jobber med ungdom i kirken blir bevisst på hvilken forståelse av sårbarhet som ligger til grunn for vårt arbeid og hvordan dette kommuniseres, for på denne måten å legge til rette for at ungdom ønsker å «Bli i min kjærighet» og formidle denne kjærigheten videre.

6 Litteratur

Anker, T. (2020): «Analyse i praksis» Cappelen Damm

Austad, A. og Thomassen, M. (2020): «Sårbarhet og fellesskap» Universitetsforlaget

Bibelen (2011), Verbum forlag

Engedal, L.G. (2015): «Når ansikt åpner seg. Sårbarhet som grunnvilkår i kristen livstydning» I Engedal, Fagermoen og Sandsmark (red.) *Trosopplæring for alle? Læring ,tro og sårbare unge*, (s.103-124) Iko forlaget

Graff – Kallevåg, K. og Henriksen, J.O (2021) :«Jesus og Kaptein Sabeltann- en analyse av hvordan det forkynnes om frelse for barn og voksne» I Stangeland Kaufmann T. (red.)*Forkynnelse for barn og voksne. En studie av sju gudstjenester i trosopplæringen*, (s.161-186) Iko forlaget

Graff- Kallevåg, K. og Stålsett, S. J.(2022): «Vulnerability in the arena of strength» *Studia Theologica*

Jordheim, Kari (2019): «Livsmestring i kirke og skole – å kunne møte livet i gode og onde dager» Prismet

Kirkerådet (2010): «Gud gir – vi deler» plan for trosopplæring i Den norske kirke

Nygaard, M. R.(2018): ««Å gi de unge noe å leve på?» Livsmestring i Den norske kirkes trosopplæringsarbeid». I K. Graff- Kallevåg og T. Stangeland Kaufmann *Byggekloss-spiritualitet? En studie av spiritualitet i Den norske kirkes trosopplæring*, (s. 103 – 124) IKO-Forlaget

Repstad, Pål (1998): «Mellom nærhet og distanse» Universitetsforlaget

7 Vedlegg

7.1 Vedlegg 1. Preken 1

Dagens prekentekest står skrevet i hos evangelisten Johannes i det 6. kapittel:

66 Etter dette trakk mange av disiplene seg unna og gikk ikke lenger omkring sammen med ham. 67 Da spurte Jesus de tolv: «Vil også dere gå bort?» 68 Simon Peter svarte: «Herre, hvem skal vi gå til? Du har det evige livs ord, 69 og vi tror og vet at du er Guds Hellige.» 70 Slik lyder Herrens ord.

Kjære konfirmanter! Det året dere ble født, 2007, skjedde det noe som ikke skjer veldig ofte. Brann ble seriemester i fotball! Stadion var fullsatt på alle hjemmekampene og folk var desperate etter å få tak i billetter. Nå er situasjonen en helt annen, Brann er i Obos og det er mer glissent på tribunen. I bibelteksten jeg akkurat leste opplevde også Jesus at tilhengerne trakk seg unna. Kanskje Jesus også hadde mange medgangssupportere? Når det gikk opp for folk at Jesus ikke var den sterke politiske lederen de hadde håpet på, når de opplevde at det kunne koste noe å følge ham, da var det mange som etter hvert trakk seg unna. Jesus spurte da de 12 disiplene om også de ville forlate ham. Peter svarte på vegne av dem alle, at de ikke hadde noe alternativ. De ble værende.

Jeg vil tro at Jesus og disiplene hadde et veldig nært forhold. De levde tett sammen i ca. 3 år. Disiplene fikk undervisning om de store spørsmålene i livet: hva som er viktig og hva som ikke betyr noe. De traff også veldig mange mennesker når de var på vandring.

Det å tilhøre et godt fellesskap er viktig for oss mennesker. Alle tilhører ulike grupper. En av disse gruppene kan man ikke velge selv, nemlig familien. Kjære konfirmanter! Se dere rundt i kirken nå. Her sitter de som står dere nærmest. De som har sett dere vokse fra å være små hjelpeløse babyer, til å bli fine ungdommer. I dag er det en festdag, med bl.a. mye god mat og fine gaver. Men dere vil oppleve at det også vil komme tyngre dager. Dager der studielånet er slutt, og dere er blakke. Dere vil oppleve søvnløse netter med unger som ikke vil slutte å skrike. Og dere vil oppleve dager da dere er sjeleglade om noen er villige til å sitte barnevakt. Her snakker jeg av erfaring! Når disse dagene kommer, er det gjerne de menneskene dere ser rundt

dere i kirken i dag dere vil henvende dere til. I tillegg til familien, er det også bra å ha gode venner. Og da blir det ekstra sårt når noen blir holdt utenfor. Mobbing og utestenging er ikke greit! Hvis du ser en som går for seg selv i friminuttet, prøv å si noe hyggelig til den personen. Spør om han eller hun vil bli med i gjengen. Ingen skal behøve å gå alene!

Det er en ting som gjerne kjennetegner folk som tilhører en gruppe, nemlig patriotisme. Vi er jo fra verdens beste by! Bergensere er veldig patriotiske, og for enkelte av oss betyr nystemten mer enn ja vi elsker. Jeg har med noe i dag som viser at jeg er en patriot. Vis Brannskjerfet! I fotball er gruppefølelsen sterk. Man bytter ikke favorittlag, uansett hvor dårlig det går for laget. Men dette skjefet kan brukes til noe mer! Det er ikke alle som helt vet hva som er forskjellen på en kateket og en prest. Men det er i alle fall et synlig tegn, og det er at kateketene ikke kan bruke en vanlig stola. Den jeg har går på skrå, mens presten sin går rett ned på begge sider. Stolaen til prestene symboliserer åket. Et åk var et redskap man brukte for at det ikke skulle være så tungt å bære bøtter. Tanken er at prestene skal hjelpe til med å bære menighetens byrder. Den kan også symbolisere håndkleet som tjenerne bærer. Jeg synes min skråstola er veldig fin, Den ligner jo også litt på slike ordensbånd som kongelige personer har på seg når det er galla. Men akkurat i dag har jeg min private stola i tillegg (ta på brannskjerfet): Denne vil nok aldri bli godkjent verken av sokneprest eller biskop. Den liturgiske fargen rød, symboliserer ild, blod og kjærlighet, og det passer jo etter min mening bra til dette sjalet.

På samme måte som brannskjerfet er et symbol som viser hvilket lag jeg støtter, har dere også et symbol som viser hvem dere hører til.

” Jeg tegner deg med det hellige korsets tegn, til et vitnesbyrd om at du skal tilhøre den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus og tro på ham”.

Dette ble sagt under deres dåp, samtidig som korset ble tegnet på dere, fra panne til bryst og fra skulder til skulder. Den gang var det foreldrene deres som bar dere og som ønsket at dere skulle bli tegnet med Jesu merke. Nå er dere for store til å bli båret, og dere må etter hvert ta egne valg. En del av det å bli voksen, er at man må ta ansvar for egne og andres valg. Dette er ikke alltid like enkelt, men heldigvis har ikke Gud satt oss inn i livet alene. Han har gitt oss sitt ord for å vise oss rett vei. For at vi skal gjøre valg i livet til beste for oss sjøl og våre medmennesker. Også i trosspørsmål må dere nå velge. Tro er ikke noe du kan arve fra mamma eller pappa eller noen andre. Jesus spør deg direkte: vil du følge meg? Derfor kan ikke et slikt valg være halvveis.

Jesus vil ikke at folk skal forholde seg lunkent til ham. Det er et ja eller et nei. Hvis en velger å tro på Jesus, så vil det få konsekvenser for livene våre. Det vil videre bety at vi kan bli stilt en rekke spørsmål. Og mange ganger kan det være vanskelig å si et tydelig Ja, hvis noen spør om du er kristen.

Men dette er altså ikke noe nytt. Like vanskelig var det for disiplene. Fordi Jesus krevde klare svar og valg: Enten er du med meg eller ikke. Det finnes ikke noe midt imellom.

Jesus gjorde av og til ting som ikke var kjempepop hos folk. Ting som ikke gav status blant de populære og mektige. Derfor valgte noen å slutte å følge han. Det krevde for mye i forhold til hva andre ville si.

Men er det så rart at de ble støtt av hva han sa, eller ikke kunne stå for det? Nei, egentlig ikke. Opp igjennom historien har mange folk snudd seg bort fra Jesus. Han ble kalt svindler, kvakksalver og noen mente han var gal. En mann som sa utfordrende og oppsiktsvekkende ting. Konfirmanter: det er alltid noen som velger andre veier. Veiene vi velger er ikke uten betydning. Det er ikke alltid vi forstår Jesus eller det som står i Bibelen, men det er ikke det som er poenget. Jesus spør bare: vil du gå sammen med meg? Ingenting mer.

Mange spør; er det så viktig at vi bare holder oss til Jesus? Det er så mye interessant og spennende. Jesus, er ikke han litt gammeldags da? Det finnes så mye annet kult å tro på. Ka e det Jesus har som ingen andre har: Peter gir oss svaret:

1 Jesus har det evige livs ord. Det e bare Jesus som kan tale inn i de mest vanskelige og fastlåste situasjoner i livet. Ord til trøst, ord til omsorg, ord som utfordrer oss til å utvikle oss. Det er mange som opplever at de fikk et gudsord i akkurat rett tid, og at det snudde opp ned på tilværelsen. Sånn ønsker han å snakke til oss!

2 Det andre er at Jesus er Guds hellige, han er Guds sønn. Derfor er det bare han som er veien, sannheten og livet. Bare gjennom Jesus kan vi møte Gud. Det er bare Jesus som kan frelse oss. Det er ett vers jeg regner med at de fleste konfirmanter i Olsvik nå kan utenat. Nemlig det som står i Joh. 3,16, eller den lille Bibel, som verset også kalles: for så høyt har Gud elsket verden, at han gav sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv. Det viktigste symbolet for dette, er korset, der Jesus ofret livet sitt for å redde oss.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var, er og blir, en sann Gud fra evighet til evighet. Amen

7.2 Vedlegg 2. Preken 2

Hvilke tanker sitter du med akkurat nå? Er de knyttet til en følelse? Glede? Bekymring? Frykt? Sorg? Sinne? Takknemlighet? Vemod? Dette er dagen for alle slags tanker og alle slags følelser. Kristuskransen. Læreboken vår dette året, med nattperlen som rommer fortvilelse og sorg, ørkenperlen med hverdagsmas og bekymring, ansvar, krangling, dager der vi fyller vår tomrommet med tomhet, gledesperlen med en boblende følelse av forventning og håp til dagen og livet – og dagens to perler, de røde kjærlighetsperlene. Kristuskransen, med alle sine perler rommer deg uansett hva du tenker og føler – alltid. Den viser, målet for vår konftid: Tro og hverdagsliv hører sammen.

Johannes 15,9:

Guds kjærlighet til oss og vår kjærlighet til hverandre. Det kan så fort bli klisje og fine ord – men med handling og ord, kan det bli på ramme alvor. Bli i min kjærlighet, hva innebærer det? Eg er gift med en østlending og i forhold til striler, går det mer i dur og moll, mens jeg holder meg i jevn midt mellom dur og moll... Se den soloppgangen, ja den er fin. MMM denne maten var fantastisk delilig, ja den var god... Eg har også en østlandvenninne som ville litt videre i sitt forhold til sin strilemann. Hun tente steralinlys og dempet musikk og sa NN, jeg elsker deg. -Du er grådig grei du også. Når min mann kommer i skade for å bruke slike sterke ord, svarer jeg: iligemåde.

Bli i min kjærlighet, er dagens invitasjon fra Gud selv. Gullperlen Gud, som skapte oss – hvite perlen. Hva innebærer det? Jo at du med alle dine tanker, de du sitter med nå, dine følelser og handlinger – det som gjør deg til deg, svarer på denne kjærligheten. Det kan du gjøre på din måte, som en stril eller østlending, bergenser eller hva det måtte være. Du svarer best ved å være den du er, ikke den andre forventer at du skal være, si eller gjøre. Å leve som din egen uforbeholdne venn, leve sant og leve live så, ærlig som du kan, er et svar på Guds invitasjon.

Vi trenger flere vindu og færre speil i våre hus, i våre liv. Vi trenger hjelp til å flytte blikket vårt fra oss selv til de som trenger vårt blikk og vårt vennskap. For av og til kan vi bli nokså navlebeskuende og hva skjer da? Jo da sammenligner vi vårt indre med andres ytre enten det er på skolen, jobb eller instagram. Det lager et usant bilde av hvordan det er å være menneske. Gud inviterer oss til å vise livet slik det egentlig er. Med dager og liv som består av glede, sorg, som rommer menneske slik det er. Bli i min kjærlighet...Det gjør vi ved å gjøre vårt ytterste for å være slik vi er og minst like viktig: de vi møter skal få lov å være den de er. Gud som er kjærlighet inviterer oss inn i kjærligheten ved at han gav oss livet, han gav oss hverandre, han gav oss verdi og han gav oss sitt nærvær.

Ingenting er mer verdt enn denne dagen. Ingenting er mer verdt enn du. Ingenting er mer verdt enn det som skjer mellom deg og de du møter i dag. Og du..får du en tale i dag. Ta i mot ordene, gjem dem, takk, tro på dem og bruk dem når ørkenperlen banker på. Og må du svare, kan du svare på din måte. Eller på min måte –takkt i ligemåde. Ære være faderen og sønnen den hellige ånd som var er og blir en sann gud fra evighet til evighet.

7.3 Vedlegg 3. Preken 3

Konfirmanter, nå er det bare å svare på de tre spørsmålene jeg gav dere, så er dere konfirmert. Neida. Konfirmasjonstiden handler om mye mer enn vi det vi har forstått eller husker. Det er livet vårt det handler om, det er noe som møter oss der vi er, slik vi er.

Korøvelse: Livet er ikke en konkurranse. Det er kjekt å konkurrere, sette seg mål, få til det vi har øvd på, noen blir enere. Men selve livet, det å være et menneske, må aldri bli en konkurranse der vi skal sammenligne oss med hverandre. Det må heller ikke troen eller det åndelige livet. Jesus gir oss et helt annet grunnlag å bygge livet på enn det å lykkes, vinne, være best. Det grunnlaget Jesus gir som vi alle trenger og alle får del i er noe vi får ta imot.

Hva er kristen tro? Det er ikke så lett å få grep på alltid. Vi gjør det ofte til noe smalt og sært, men det gjelder livet i hele sin bredde. Jesus kom ikke for å vise at livet det er noe annet enn det livet vi lever her på jorden, at det egentlige livet er et annet sted, han sier aldri at dette livet her ikke er så viktig. Nei, når Gud kom til jorden i Jesus, så involverte han seg med hele seg. Det var ikke på liksom Gud kom inn i vår verden, for dette livet er ikke på liksom. Jesus gråt da hans venn døde, han var med på festen og gleden, han kunne bli skikkelig sint når mennesker ble holdt nede, rasende over uretten. Ristet i dem som stengte ute og begrenset livsrommet,

løftet opp dem som ble holdt nede. Jesus kom for å vise oss Guds tanker for livet vårt. Og så kom han for å vise at det er noe mer enn det vi kan se, noe større enn det vi kan gripe fult ut med forstanden. Derfor sa han at vi skal ikke sette all vår lit til eller bygge livet på det dette livet kan gi, men ta imot det Gud vil gi, det evige, fra han som er livets kilde.

Så er det ikke så lett å sammenfatte hva den kristne troen er. Det er noe vi får leve i. Men det er noe som er grunnleggende i den kristne troen, det er viktig at vi bygger på det fundamentet som Jesus har gitt oss.

Jeg leste et intervju med en mann som hadde erfart noen tunge tap i livet og de spurte om troen har vært til noen hjelp. Han svarte: Ja, jeg tror at Gud ser meg, selv når jeg ikke merker det, eller kjenner det. Ja, selv når jeg tviler, så tror jeg. Gud er et hvilested hvor jeg kan komme med alt mitt. Jeg har ingen prestasjonstro. Jeg har en hviletro, en tro hvor jeg bæres. (VL 7.mai)

Vi skal prestere, vi skal bruke evner og krefter, noen ganger slite og streve. Men Jesus viser oss at dypest sett er ikke livet det vi klarer å bære, men at vi bæres. Husk en ting: En tro hvor jeg bæres!

Så hverken livet eller troen er en konkurranse. Men konkurranser er gøy. Jeg har lagt inn et lite konkurranseelement. Jeg kommer til å stille to spørsmål fra denne teksten vi skal lese (Hvem trodde Maria Jesus var? Når kjente Maria Jesus igjen?). Det er to lefser i potten! De kan selges videre til den i konfirmantfølget som ser ut til å ha lavest blodsukker når det nærmer seg middagen).

Men Maria sto like utenfor graven og gråt. Gråtende bøyde hun seg fram og så inn i graven. 12 Da fikk hun se to hvitkleddede engler sitte der Jesu kropp hadde ligget, en ved hodet og en ved føttene. 13 «Hvorfor gråter du, kvinne?» spurte de. Hun svarte: «De har tatt Herren min bort, og jeg vet ikke hvor de har lagt ham.» 14 I det samme snudde hun seg og så Jesus stå der, men hun skjønnte ikke at det var han. 15 «Hvorfor gråter du, kvinne?» spør Jesus. «Hvem leter du etter?» Hun trodde at det var gartneren, og sa til ham: «Herre, hvis du har tatt ham bort, så si meg hvor du har lagt ham, så skal jeg ta ham med meg.» 16 «Maria», sa Jesus. Da snudde hun seg og sa til ham på hebraisk: «Rabbuni» – det betyr mester. 17

Noe av det første vi gjør når vi møter nye mennesker er å presentere oss ved å si navnet vårt. Som regel er vi mest opptatt av hvordan vi selv fremstår, så det er ikke så lett å få meg seg hva den andre heter.

Når jeg sier navnet mitt er det allikevel en del som stopper opp. Hva var det du het sa du? NN?. NN?! Nei, NN.

Lærer: Slutt å tull

Ungdomsleir. Lo fra Halhjelm til Sandvikvåg. Høres kanskje ut som en sårende hendelse, men dette var en fin fyr som ikke ville meg noe vondt. Jeg fikk heller litt vondt av han, for han forsøkte virkelig å slutte å le, men han klarte det ikke.

Et lite appropos: Det er en balansegang det der når uskyldig tulling med hverandre går over til å bli en kjip greie. Hvis han hadde fortsatt å tulle med navnet mitt på de neste ferjene og videre på leiren, så ville det blitt kjipt. Så vært litt obs på det når dere tuller og kommenterer hverandre. Driver vi å hakker på de sammen tingene kan det blir skikkelig kjipt for den det gjelder.

Og det er sjelden at den som blir såret sier i fra. For vi vil helst være den som fremstår som usårbar, tøff og sterk. Må ikke vise at noe går inn på oss. Men vi mennesker er sårbare.

Trygve Skaug: Lysten på å gjøre dere barna våre usårlige. Som skulle ønske at han kunne gjøre barna sine skuddsikre: Om jeg kunne gjøre deg skuddsikker, gjør sånn at alt ble trygt og bra, gjør sånn at dritten bare preller av. Men det er dessverre bare meg, jeg er bare pappa. Men han sier også: Når du trenger en som tilgir alt mulig, når du trenger en som er sterk som en bjørn, når du trenger en som alltid er mer glad i deg enn du sjøl, så står jeg klar til å ta min tårn. Det tror jeg det er mange mammaer og pappaer som kjenner på i dag.

Vi kan ikke gjøre dere usårbare, men det er godt å vite at det er noen som er der for oss, at vi har et sted hvor vi hører til og er hjemme. Der det også er rom for å være usikker, skjelvende og skjør. For de fleste av oss så veksler vi mellom det sterke og skjøre, det selvsikre og usikre. I litt ulik grad.

Sårbarheten gjør at vi trenger å beskytte oss selv. Det er også helt normalt. Vi har en innside og utside og velge hva vi viser av oss selv. Skallet som beskytter oss kan bli for tjukt. Vi komme ikke ut og andre når ikke inn. Vi blir for redd for å stikke hodet frem, vise at det ting som betyr

noe for oss, engasjerer oss. Jeg sa at det var to ting jeg vil si: Det ene var at en tro som bærer, en tro hvor jeg bæres. Det andre er: Våg å tre frem som den du er, med det som er deg. Skal vi våge å tre frem, så trenger vi hjelp fra de rundt oss. At vi blir tatt imot, at det er trygt, at de vil meg vel. Så vær en som gjør de rundt deg våger å tre frem.

Da vil jeg si noe kort om den bibelteksten vi leste og her kommer det første spørsmålet:

Når forsto Maria at det var Jesus som var hos henne?

- Da hun hørte at han sa navnet sitt.

Navnet i Bibelen. Er ikke bare en klistrelapp. Det er et uttrykk for alt et menneske er.

Lærer: Velkommen Leidulf. Jeg kjente at her er jeg velkommen, her får jeg høre til.

Se for deg at Jesus sier ditt navn. Gud som sier navnet ditt og lar deg kjenne: Du får være hos han med alt som er deg. Jeg har kalt det ved navn du er min. Og husk at Jesus var der også når hun ikke klarte å tro eller forsto hvem han var.

Hvem trodde Maria først at Jesus var?

- Gartneren

Det er en fin forveksling. Jesus som gartneren. For Jesus vil gi oss det vi trenger for å vokse og blomstre. Jesus lot mennesker tre frem. De som var bøyd ned eller lå nede ble alltid reist opp, fikk rette ryggen og gå videre i dette vakre og krevende livet.

Jesus kaller deg ved navn. Han kjenner deg, vet hvem du er og vil gi deg styrke og nåde til å tre frem som den du er, med alt dette som er ditt. Dine farger, styrker og svakheter, det som gjør det glad og lei, det du mestrer og der du kommer til kort. La Jesus få være gartneren i ditt liv. Som steller og verner, gir næring og vekst. Som gir oss del i del i det evige liv, det livet som ingen kan ta fra oss eller holde tilbake. For gartneren viste seg å være han som seiret over døden, over alt som vil hindre livet. Han er hos oss, sier vårt navn, og gir oss del i alt han har å gi.

